

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС

ОЛЕФІР А. О.,

кандидат юридичних наук,
асистент кафедри приватного права
(Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого)

УДК 346.14.001.76

**ДО ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРЕХОДУ
НА ІННОВАЦІЙНО-РИНКОВУ МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ СФЕРИ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Досліджено господарсько-правову природу інноваційної політики, її основні елементи й засади, визначено співвідношення з інвестиційною та іншими видами економічної політики держави. Теоретично обґрунтовано переваги інноваційно-конкурентної моделі організації ринку перед ринковою моделлю. Розроблено пропозиції, спрямовані на вдосконалення правового забезпечення здійснення інноваційної політики в Україні.

Ключові слова: інновації, інвестиції, економічна політика, господарські відносини, господарсько-правове забезпечення, ринкова економіка.

Исследовано хозяйственно-правовую природу инновационной политики, ее основные элементы и принципы, определено соотношение с инвестиционной и другими видами экономической политики государства. Теоретически обоснованы преимущества инновационно-конкурентной модели организации рынка перед рыночной моделью. Разработаны предложения, направленные на совершенствование правового обеспечения реализации инновационной политики в Украине.

Ключевые слова: инновации, инвестиции, экономическая политика, хозяйственные отношения, хозяйственно-правовое обеспечение, рыночная экономика.

Investigated the economic and legal nature of innovation policy, its basic elements and principles defined by the ratio of investment and other economic policies. Theoretically were proved the advantages of innovative and competitive model of market before the classic market model. Were constructed particular suggestions to improve the legal support of innovation policy in Ukraine.

Key words: innovation, investment, economic policy, economic relations, economic and legal support, market economy.

Вступ. Законодавство України не містить цілісного механізму державного регулювання ринкових відносин, а юридичні засоби виявляються виправданими кожен поодиноці, спрямовуючись на досягнення автономних, похідних (другорядних) цілей такого регулювання. Негативний характер цього помітний на тлі того, що вирішальним фактором у вирішенні проблем сучасної економіки є саме ефективне правове регулювання інноваційних відносин, опанування місця й ролі інноваційної діяльності в системі господарської діяльності. З огляду на те, що економічний спад є стимулом для інноваційного розвитку й оновлення виробництва (за умови стійкого зростання жоден підприємець не призупинить виробництво продукції, що користується попитом), важливо, користуючись історичним моментом, запровадити ефективне правове забезпечення господарських відносин, адже в економіці, де відсутній будь-якого роду технічний прогрес, встановлюється повторний і повільний економічний процес із негативними прогнозами на майбутнє.

На необхідність удосконалення правового регулювання інноваційних відносин в Україні звертають увагу Г.О. Андрощук, Ю.С. Атаманова, О.М. Вінник, О.В. Гладка, О.М. Давидюк, Д.В. Задихайло, О.П. Орлюк, В.М. Пашков та інші науковці. Проте враховуючи складність проблематики, низка питань залишилася поза увагою та має бути спеціально досліджена.



Постановка завдання. Мета статті – дослідити господарсько-правову природу інноваційної політики, її основні елементи й засади, визначити співвідношення з інвестиційною та іншими видами економічної політики держави; обґрунтувати переваги інноваційно-конкурентної моделі організації ринку перед ринковою моделлю; розробити відповідні пропозиції до законодавства.

Результати дослідження. Науковці в галузі господарського права акцентують увагу на інноваційному характері функціонування якщо не всіх, то більшості суспільних відносин міжгалузевого формату [1, с. 134, 136, 178]. Враховуючи необхідність створення системи засобів державної підтримки і стимулювання розвитку відповідних відносин, слушними є думки про інституціоналізацію окремої інноваційної функції як невід’ємної складової «функціонального арсеналу» сучасної держави, що повинна розумітися не лише утилітарно – щодо економічних відносин, науково-дослідного й виробничого секторів економіки, а й у більш широкому контексті – як забезпечення інноваційності самого суспільства в його бажанні успішно вирішувати весь спектр соціальних проблем [2, с. 113]. З економіко-правового призначення інноваційної функції держави слідують вимоги про всеохопність, системність і поліфункціональність інноваційної політики, що має виступати інтегральним елементом (ядром) щодо решти напрямків, особливо в галузевому сенсі.

На масштабність господарсько-правової природи інноваційної політики вказує й та обставина, що конкурентоспроможна продукція створюється в результаті проходження певним об’єктом послідовних етапів інноваційного циклу (процесу), господарська діяльність на яких може провадитися одним чи більшою кількістю суб’єктів господарювання, в одній чи декількох державах. При цьому оборотоздатний продукт як предмет комерційної реалізації створюється фактично на кожній зі стадій, чому сприяє масштабність попиту на нього на споживчому й комерційному ринках. Кінцева успішність інноваційного розвитку залежить від належного функціонування всіх стадій процесу, коли кожна наступна виникає за умови, якщо мала місце попередня або були умови для її виникнення (нелінійний інноваційний процес).

Забезпечення інноваційного характеру економічного розвитку як головного чинника підтримки конкурентоспроможності національних суб’єктів господарювання й національної економіки слід визнати самостійною функцією держави у сфері економіки, адже проблема системного впровадження інновацій у виробництво, постійне зростання обсягів випуску інноваційної продукції зачіпає практично всі види виробництва і ринків основних товарів і послуг. Тобто у сфері виробництва інноваційний характер відносин стає необхідною умовою його функціонування, коли інноваційні відносини як компонент економічних тотально пронизують ринки різноманітних товарів і послуг.

У цьому контексті державі необхідно першочергово ліквідувати контрінноваційні сили, протидіючи інтересу приватного капіталу до інвестицій в інноваційну діяльність. Останнє завдання актуалізується з огляду на такі обставини: по-перше, наявність значного інвестиційного потенціалу всередині держави, а з огляду на природні ресурси України та господарський комплекс – такий потенціал існує й закордоном (потенційні внутрішні приватні інвестори України в тіньовому обігу утримують 70–90 млрд дол. США [3, с. 36]); по-друге, структура національної власності має ліберальний характер, тому можливості організаційно-господарського впливу держави на суспільні відносини є обмеженими. Нобелівський лауреат В.В. Леонтьєв справедливо писав: «Економіка – це яхта, в якій сповнені вітру паруси – особиста зацікавленість, а штурвал – державне регулювання» [4, с. 19], а В.К. Мамутов ще кілька десятиліть тому вів мову про виняткову важливість забезпечення зацікавленості суб’єктів господарювання в постійному підвищенні ефективності виробництва, чому повинна сприяти система матеріального й морального стимулювання [5, с. 273-281]. Щодо залучення приватного сектору до формування інноваційної політики держави, то ступінь такої участі має залежати від патріотичної налаштованості та соціальної відповідальності економічної еліти (принаймні тому стратегічні плани розвитку, в тому числі фундаментальної науки, мають визначатися державою як основним інвестором в їх реалізацію), а також кола потенційних інвесторів. Однак це не заперечує потреби у формуванні цих планів на підставі об’єктивних критеріїв та оцінок [6, с. 135, 136]. Із цього слідує наступне завдання інвестиційної політики – правове забезпечення якості інвестицій відповідно до потреб розвитку національної економіки.

На практиці інноваційний розвиток сам собою не відбувається, особливо якщо повною мірою не гарантовано господарський правопорядок. За відсутності цілеспрямованої політики держави на стимулювання інвестицій в інновації, розвиток факторів виробництва та продуктивних сил (попиту), а не власне стимулювання інновацій (пропозиції), інші правові засоби виявляються неефективними (наприклад, охорона права інтелектуальної власності, прогресивні організаційно-правові форми господарювання, договірні конструкції тощо). Це передбачає усвідомлення суб’єктами господарювання того, що інновації є єдиним шляхом до великих і довгострокових прибутків, а їх постійне впровадження – обов’язковим засобом конкурентної боротьби. Для цього слід знизити комерційну привабливість традиційних (неризикових) сфер господарювання, визначити чіткі тарифні й нетарифні стимули та, що



також важливо, забезпечити перерозподіл державних коштів на фінансування цих потреб. Водночас держава разом із ключовими суб'єктами економічної влади України (великими підприємствами-монополістами) повинна вирішити завдання із забезпечення доступності інновацій шляхом вибіркової підтримки базової чи стратегічної пропозиції.

Таким чином, важливою складовою інноваційної політики є інвестиційна політика, понятійний апарат якої вже є достатньо розробленим [7, с. 135, 136]. На думку Д.В. Задахайла і В.М. Пашкова, державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється для реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики. Умови інвестиційної діяльності регулюються шляхом прямого й непрямого втручання в інвестиційні відносини за допомогою різних правових засобів [8, с. 316-321]. Із погляду інвестицій, інноваційна політика означає збільшення інвестицій в інновації. Водночас вона містить значно ширше коло правових засобів. Визначаючи зміст інвестиційної політики у ст. 10 ГК України, законодавець акцентує увагу на залученні й концентрації коштів для потреб розширеного відтворення галузей виробництва, а також ефективного використанні цих коштів. Інноваційний компонент прослідковується лише у вимогах щодо інвестування в галузі, розвиток яких визначено як пріоритет структурно-галузевої політики, хоч і їх можливо розвивати в екстенсивному ключі. Якщо науково-технічна політика зводиться до розробки нового знання, за ігнорування організації шляхів його практичного використання, а промислова політика в основному оцінюється за кількісними показниками виробленої продукції, то інноваційна політика передбачає застосування більш цілісного підходу, який охоплює всі етапи інноваційного циклу (від теоретичних і практичних досліджень до реалізації нового чи вдосконаленого продукту) та фокусується на потребі стимулювання як стратегічно важливих інновацій, так і їх практичного застосування. Саме реалізація готової інноваційної продукції дає змогу одержати максимальний прибуток, тому основним показником під час оцінки досягнень вітчизняної науки має стати частка впроваджених промисловими підприємствами розробок і технологій від загальної кількості розроблених. Однак до інновацій належить не лише кінцева продукція, а й проміжні результати, що також є предметом господарського обігу. Утім, на думку дослідників, сам по собі винахід не дає жодного ефекту, йому необхідно знайти комерційне застосування [9, с. 12-16].

З огляду на зміну наголосів у змісті інноваційної політики від створення знань до їхнього практичного використання та те, що вона постає вищим рівнем інтеграції науково-технічної, економічної, промислової й освітньої політики, а не простим продовженням науково-технічної політики, все більше уваги слід приділяти економічному середовищу, в якому розвивається інноваційний процес.

По-перше, це стосується встановлення державою правових гарантій конкуренції як першооснови інноваційного розвитку, насамперед щодо прогнозування наслідків концентрації економічної влади й недопущення деструктивного монополізму, ефективності застосування механізмів розподілу матеріальних і нематеріальних ресурсів, надання державної підтримки лише на конкурсних засадах та на реалізацію пріоритетних інноваційних проєктів, без прямого стимулювання окремих підприємств, відбір яких здійснюється непрозоро чи на суб'єктивних засадах. На думку професора Гарвардського університету Д. Йоргенсона, глобалізація призводить до створення інноваційної системи, в основі якої лежить ринкова конкуренція, тому впроваджується так багато технологій [10, с. 18, 19].

Чим сильніша боротьба на ринку, тим більше стимулів для інновацій, оскільки для досягнення успіхів у конкуренції потрібно або виробити новий товар, або вдосконалити його якісно, зменшивши собівартість. Тобто базовим стимулом для інноваційного розвитку є наявність висококонкурентного ринку. Однак з огляду на високу капіталоємність останніх, дефіцит ресурсів, фрагментарність вітчизняної інноваційної системи, доводиться вести мову про обмежену ефективність ринкових стимулів за цим напрямком. Останні скоріше є обов'язковим доповненням до правових засобів державного регулювання економіки – «штучних» стимулів для інновацій як первинного імпульсу.

По-друге, беручи до уваги подвійний вплив конкуренції на господарську діяльність (зменшення рентабельності виробництва і прибутковості, що, з одного боку, мотивує інноваційну діяльність, а з іншого – обмежує власні ресурси підприємств), на сучасному етапі фактично йдеться про таке явище як «інноваційна економіка», особливістю якої є докорінна зміна механізмів взаємодії держав, регіональних утворень і підприємств – економічних систем різного рівня, в тому числі відмова конкуруючих підприємств від фундаментального ринкового принципу «війни всіх проти всіх» на користь їх взаємовигідної співпраці в певних сферах шляхом організаційної чи договірної інтеграції. Мається на увазі інноваційно-конкурентна модель організації ринку, відмінна від моделі ринково-конкурентної економіки. Остання, історично передуючи інноваційно-конкурентній моделі, є такою, що до певної міри стримує інноваційний розвиток, тому проголошений головною метою економічних реформ в Україні перехід до ринкової економіки не має нічого спільного з переходом індустріальних держав до інноваційної економіки. Ще раз наголосимо на тому, що хоча конкурентне середовище і є базовим стимулом для інновацій, у чистому вигляді конкурентно-ринковий механізм є перешкодою. Навіть у Західних державах з усталеними ринковими традиціями використання нововведень стимулюється активними заходами мотиваційного характеру.



У той час як держави із трансформаційною економікою взяли курс на розбудову ринкової моделі, в основі якої лежить неокласична ліберально-ринкова доктрина, згідно з якою ринковий механізм заснований на індивідуалізмі та лібералізмі конкуруючих один з одним суб'єктів господарювання як єдино можливому способі ефективного використання обмежених ресурсів, лідери світової економіки вже орієнтуються на побудову економіки нового типу, однією з характерних рис якої є концентрація найбільшої частки досліджень і розробок у структурі великих корпорацій, фінансовий потенціал яких подекуди навіть у десятки разів перевищує ВВП «середніх» країн, таких як Білорусь або Україна. Дійсно, наївно сподіватися на те, що індивідуальні підприємці, малі чи навіть середні підприємства в конкурентній боротьбі спроможні інвестувати мільярди (трильйони) доларів США в розвиток по-справжньому проривних біотехнологічних, космічних, лазерних, ядерних, енергетичних технологій. Очевидно, що фінансування наукових досліджень і розробок за напрямками, що визначають науково-технічний прогрес, є справою великих підприємств, держави, яка не має бажання перетворюватися на сировинний придаток, а неорганізоване підприємництво покликане виконувати допоміжну роль «слідкування». Так, у США із загальної кількості організацій, що проводять наукові дослідження, 1% великих підприємств здійснює 70% усіх витрат на зазначені цілі як у приватному, так і державному секторах. Монополізація в освоєнні державних коштів є ще вищою: 0,5% великих підприємств одержують 84% всіх асигнувань на науку приватному сектору [11, с. 59]. Ця глобальна тенденція цілком об'єктивна: сучасні розробки є високовартісними, проводити їх мають лише великі й фінансово стійкі підприємства. Інша справа в тому, що ліберальна економічна політика США, Великобританії, Канади й Австралії в цих відносинах проявляється в тому, що кластери, які одержують державну підтримку, формуються ринком.

Якщо провідні держави продовжили би рух до досконалої конкуренції (ця ідея втратила актуальність у першій третині ХХ ст.), їх національні ринки являли б собою зростаючу кількість багатьох середніх і дрібних конкуруючих одне з одним підприємств або, за наявності деструктивних антиринкових факторів (корупції), іншу крайність – тотальну й несистемну монополію. Крім цього, на думку В.Ф. Байнева, до інших недоліків ринкового капіталізму належать такі: гостра економічна диференціація громадян, соціальних груп і держав; стимулювання необмеженого споживання й понаднормового навантаження на навколишнє середовище; перетворення на товар усього того, що створює прибуток – людини, її тіла, гідності, життя тощо [4, с. 67].

Водночас дотримання інноваційного підходу передбачає швидке реагування підприємства на зміну зовнішнього середовища, підвищення спеціалізації, кооперацію під час виробництва наукомісткої продукції та випереджаючі темпи створення нових знань, а також недопущення залежності економіки від одного виду виробництва. Тобто ефективність національної економіки залежить не лише від концентрації інноваційних активів, а й від раціональної конкуренції між їх носіями, а точніше – створення замкнених вузькоспеціалізованих об'єднань підприємств. Так, лідерство у сфері виробництва хімічної продукції засноване на тому, що на її ринку діють «BASF», «Bayer» і «Hoechst», а не один лише монополіст. Те саме стосується Японії та Південної Кореї у сфері виробництва побутової електроніки. Д.В. Задахайло справедливо наголошує на необхідності захисту національного економічного й інформаційно-інтелектуального суверенітету, для чого слід насамперед визначитися з ієрархією публічно-правових цінностей, чинників, пріоритетів, із позицій яких ми й підходимо до створення правового господарського порядку [6, с. 137]. Ще однією мотивацією різнорівневої інтеграції суб'єктів господарювання є інституційні та функціональні прогалини національної інноваційної системи, яка об'єктивно не спроможна забезпечити такий рівень концентрації науково-технічних досліджень, як це має місце в США. У цьому контексті на перший план виходить концепція відкритих інновацій – господарсько-правове забезпечення залучення суб'єктами господарювання інновацій із відкритого ринку, формування «інноваційних поясів» із зацікавлених учасників інноваційного процесу, та як результат – залучення підприємства до великої кількості проектів, що передбачає відхід від високовартісного створення продукції в закритих системах всередині підприємства.

Доречно зупинитися на окремих положеннях доктрин, що лежить в основі сучасної інноваційної політики. Так, напрямком неолібералізму визнає за державою ряд економічних функцій, хоча пріоритет залишає за механізмом ринкового саморегулювання. Це визнання пояснюється практичною неспроможністю вдалого розвитку класичних ідеальних типів господарства, у результаті чого виникає ідея конкурентного порядку, коли за державою визнається функція розробки ринкових правил без втручання в економічний процес. Економічне зростання розглядається як результат дії багатьох факторів: капіталу, природних ресурсів, технічного прогресу, що сполучаються в різних пропорціях. Проте наголошується на спонтанності ринкового порядку й тому, що саме держава є головним «ворогом» ринкової свободи, що заважає людям робити свої справи. Інституціоналізм розглядає економіку як постійно змінний процес еволюції господарських форм та утворень – інститутів. Економіка у свою чергу є інститутом, що підлягає глибоким історичним змінам, і ринок трансформується разом із системою суспільства [12, с. 109-180]. Очевидно, що інноваційно-конкурентній



моделі організації економіки найбільш відповідає доктрина інституціоналізму. Про те, що неокласична модель є застарілою, свідчить поява мегакорпорацій, активне втручання держави в економічне життя, гіпертрофоване роздування кредитної сфери, що спотворює реальні можливості виробництва і збуту. Зрештою, сучасний ринок – це великі корпорації, які самі формують ринкові умови, а їхня стратегія часто визначається не лише підприємницькими, а й політичними мотивами.

Усі учасники економічних відносин здійснюють вплив один на одного. Водночас нарощування концентрації властивостей економічного впливу призводить до його трансформації в економічну владу, що впливає на хід макроекономічних процесів і набуває значення відносин політичного рівня [13, с. 35-37]. Фактично провідні національні підприємства (чи їх об'єднання) – лідери інноваційного розвитку, створюються за безпосередньої участі або підтримки держави, на території якої вони створюються (розміщується орган управління чи материнське підприємство). Їх господарська діяльність виступає спеціальною формою реалізації (розвитку) національного економічного суверенітету, чому держава у своїй класичній іпостасі сприяє як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Тому не слід протиставляти господарські інтереси таких суб'єктів господарювання, які по суті є публічними, державним і навпаки, як і вести мову про деградацію державного регулювання економіки, що лише набуло нових форм. Реальні ж загрози для державного суверенітету виникають тоді, коли транснаціональні корпорації одержують суттєву економічну владу на території цієї держави, при цьому маючи національно-деструктивні господарські інтереси. У зв'язку із цим на перший план виходить невідкладна потреба забезпечити ефективне державне регулювання діяльності таких іноземних підприємств на національних ринках. Правильність ідеї захисту публічних інтересів, не вдаючись до проблем фільтрації цих інтересів, підтверджує й кейнсіанська економічна теорія [12, с. 109-180].

Висновки. Перехід до інноваційної економіки за масштабністю, комплексністю та значущістю чинників розвитку перевершує перехід до ринкових принципів господарювання й індустріалізацію. Незважаючи на те, що двигунами розвитку світового господарства завжди були інновації, особливість постіндустріальної економіки полягає в тому, що науково-технічний прогрес набуває революційно-динамічного характеру, а знання як невичерпний інтелектуальний капітал стають самостійним, універсальним і найбільш значущим фактором виробництва. Із цих позицій стає зрозумілою складність переходу на інноваційний шлях розвитку, що передбачає докорінну зміну ключових принципів економічного розвитку суспільства: від оптимізації використання існуючих матеріальних, фінансових і трудових ресурсів до надання інноваційної спрямованості економічному розвитку в цілому.

По-перше, необхідно законодавчо закріпити новий загальний порядок призначення посадових осіб органів управління економікою в такий спосіб: ці особи обираються (делегуються) на підставі принципу горизонтального пропорційного представництва тих суб'єктів господарського права, які провадять діяльність у тій сфері господарських відносин, контроль над якою вони здійснюють. Таким чином, кожна особа, уповноважена на виконання функцій держави, відповідатиме за чітко визначену ділянку роботи перед конкретними підприємствами. При цьому хибною є процедура обрання за принципом «одне підприємство – один голос», оскільки до уваги слід брати ступінь економічного впливу чи інші об'єктивні критерії. Це означає, що, наприклад, містоутворююче підприємство не має й не повинно мати такий же вплив на формування економічної політики, як фізична особа-підприємець. Захист останніх як обов'язкових учасників інноваційно-конкурентного ринку повинен забезпечуватися державою для вирівнювання їх ринкових позицій.

По-друге, гарантувати незалежний і фаховий контроль за якістю здійснення інноваційної політики, засади якого закріпити у ст. 10 ГК України, передбачивши відповідальність за невиконання чи неналежне виконання державою інноваційної функції.

По-третє, в публічному корпоративному секторі запровадити інститут управлінців (посадових осіб виконавчих органів господарських товариств) зі строковими повноваженнями, співмірними зі строками виконання програм інноваційного розвитку (загальнодержавних, регіональних або локальних), за виконання яких вони нести персональну відповідальність. Як варіант – законодавство про господарські товариства може бути доповнене спеціальною підставою звільнення посадових осіб виконавчих органів господарських товариств у зв'язку з невиконанням (неналежним виконанням) таким підприємством плану інноваційного розвитку. Останні варто розробляти для вітчизняних підприємств-монополістів, в основу яких буде покладено зіставлення їх конкурентоспроможності з показниками світових лідерів, насамперед інтенсивністю й результативністю інноваційної діяльності (обсяг фінансування за рахунок власних ресурсів, кількість патентів та інших нематеріальних активів на балансі, впроваджені у виробництво технології і продукти). Наприклад, у США бізнес-інкубатори очолюють так звані «серійні підприємці» (не молодші 50 років) із досвідом роботи на керівних посадах у певній сфері, які вже успішно комерціалізували серію інноваційних проектів і не мають негативного підприємницького досвіду [14, с. 57-61].



Список використаних джерел:

1. Задихайло Д.Д. Кабінет Міністрів України як суб'єкт економічної системи: конституційно-правові засади : монографія / Д.Д. Задихайло. – Х. : Юрайт, 2013. – 192 с.
2. Атаманова Ю.Є. Господарсько-правове забезпечення інноваційної політики держави : монографія / Ю.Є. Атаманова. – Х. : Вид-во ФІНН, 2008. – 424 с.
3. Дарнопих Г.Ю. Проблеми розвитку підприємництва в умовах соціальної модернізації / Г.Ю. Дарнопих // Вісник Нац. ун-ту «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». Серія: Економ. теорія та право. – 2012. – № 2 (9). – С. 30–40.
4. Байнев В.Ф. Переход к инновационной экономике в условиях межгосударственной интеграции: тенденции, проблемы, белорусский опыт : монография / В.Ф. Байнев, В.В. Саевич ; под общ. ред. В.Ф. Байнева. – Минск : Право и экономика, 2007. – 180 с.
5. Мамутов В.К. Экономика и право : сб. науч. тр. / В.К. Мамутов. – К. : Юринком Интер, 2003. – 544 с.
6. Задихайло Д.В. Стратегія держави в системі законодавчого регулювання економічних відносин / Д.В. Задихайло // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2006. – № 1 (44). – С. 129–138.
7. Інноваційне інвестування в Україні: проблеми правового забезпечення : кол. монографія / за наук. ред. Д.В. Задихайла. – Х. : Юрайт, 2013. – 536 с.
8. Задихайло Д.В. Основи господарського права України : навч. посібник / Д.В. Задихайло, В.М. Пашков. – Х. : Юрайт, 2012. – 328 с.
9. Васильев Н.М. Роль трансфера технологий в развитии инновационного предпринимательства / Н.М. Васильев // Проблемы современной экономики. – 2011. – № 1. – С. 12–16.
10. Йоргенсон Д. Деньги на ветер / Д. Йоргенсон // Периодический бюллетень Института общественного проектирования. – 2011. – № 5. – С. 18, 19.
11. Иванова Н.И. Национальные инновационные системы / Н.И. Иванова. – М. : Наука, 2002. – 244 с.
12. Лісовицький В.М. Історія економічних вчень : навч. посібник / В.М. Лісовицький. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 240 с.
13. Баркер А. Алхимия инноваций: к изучению дисциплины / А. Баркер. – М. : ООО «Вершина», 2003. – 224 с.
14. Леонтьев Б. Как работает инновационная система США / Б. Леонтьев // Логистика. – 2011. – № 3. – С. 57–61.

ПЕТРИНА В. Н.,

кандидат юридичних наук,
професор кафедри
господарсько-правових дисциплін
(Навчально-науковий інститут права
і психології Національної академії
внутрішніх справ)

УДК 346.2

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУТУ
ОБ'ЄДНАНЬ ПІДПРИЄМСТВ**

Статтю присвячено дослідженню проблем, пов'язаних із визначенням в українському праві понять «об'єднання підприємств», «асоціація», «корпорація», «консорціум», «концерн» та із правовим статусом юридичних осіб зазначених організаційно-правових форм.

Ключові слова: об'єднання підприємств, асоціація, корпорація, консорціум, концерн.

Статья посвящена исследованию проблем, связанных с определением в украинском праве понятий «объединение предприятий», «ассоциация», «корпорация», «консорциум», «концерн» и с правовым статусом юридических лиц указанных организационно-правовых форм.

Ключевые слова: объединение предприятий, ассоциация, корпорация, консорциум, концерн.

